

TRÀNSITS

11 DE MAIG
CRIPTA DE LA SAGRADA FAMÍLIA

CUNCORDU CODRONZANESU

POLIFONIES DE TRADICIÓ ORAL
A SARDENYA

PROGRAMA DE MÀ

RITUS INTRODUCTORIS

1. Regina Caeli

ACTE PENITENCIAL

2. Su perdonu

3. Kyrie eleison

SALM

4. Miserere

5. Alleluja

OFERTORI

6. Aquest Pa

7. Custu Pane

PARE NOSTRE

8. Babbu Soberanu

9. Agnus Dei

COMUNIÓ

10. Ave Maria

CANT FINAL

11. Maria Reina

La durada aproximada del concert és de 60'

SU CUNCORDU CODRONZANESU

Luigino Cossu, direcció i tenor (Boghe)
Luigi Carboni, tenor (Boghe)
Andrea Zucca Pais, tenor primer (Mesa oghe)
Giancarlo Cortis, tenor primer (Mesa Oghe)
Luigi Betza, baríton (Contra)
Giovanni Fara, baix (Basciu)

COMENTARI

per **Jaume Ayats**

Els cants polifònics orals de l'illa de Sardenya han estat, en les darreres tres dècades, una descoberta musical per als melòmans europeus. A partir d'un seguit d'acords fonamentats en el paral·lelisme de les veus –amb uns timbres de veu molt concrets i combinats amb petits moviments de retards, avançaments i ornamentacions–, quatre homes expressen una intensa densitat polifònica que, si bé ens recorda la consistència de les polifonies renaixentistes que omplen l'espai, no està relacionada amb el sistema tonal acadèmic. Mai no poden cantar més de quatre persones, i no accepten que més d'una persona canti la mateixa veu: l'efecte se sustenta en les quatre parts individuals que s'han de moure de manera compacta, com un tot orgànic ben ajustat. El resultat és una meravella auditiva, una sonoritat fascinant –i lleugerament obsessiva– que ens submergeix en un món vocal notablement diferent de l'acadèmic, però amb elements que ens hi fan pensar i que ens emocionen com només les veus ens poden arribar a commoure.

A cuncordu vol dir que les veus es posen d'acord. Seria l'equivalent a la paraula *concert* en el sentit de concertar o organitzar les veus. En realitat, no és més que un nom que han posat de moda els entesos per separar aquests cants religiosos de l'altre gran grup de cants polifònics sards –molt més definit i coherent–, que és el cant profà i de ball denominat *a tenore*. Tenen en comú que hi canten quatre homes, cadascun en un registre i timbre diferent, a partir d'una disposició que coincideix amb un acord major amb la tercera a la veu superior (tot i que té una afinació perceptiblement diferent de la tonal), i que es mouen bàsicament en paral·lel. En canvi, es diferencien pel que fa a la successió temporal: el cant *a tenore* segueix uns patrons de pulsació molt clars i insistents, mentre que els *a cuncordu* no acostumen a tenir cap mena de pulsació proporcional, sinó que segueixen una flexibilitat temporal de síl·labes llargues i curtes sense pulsació i amb moviments calmats que, a voltes, estan ornamentats. En alguna ocasió s'ha descrit com a ritme lliure, però en realitat és un mecanisme temporal molt codificat i sofisticat. La sensació de conjunt és de lentitud i de desplegament amb frases llarguíssimes: la primera estrofa de l'*Stabat Mater* de Castelsardo, per exemple, pot arribar a durar set minuts. A cada

poble adopta característiques singulars, en part degut a la llarga història dels cantadors d'aquell lloc i també a la voluntat de remarcar la identitat mitjançant trets sonors.

Ara bé, allò que més els diferencia és el moment ritual i els continguts. L'etiqueta *a cuncordu* agrupa els cants dels rituals catòlics i, especialment, els cants de processó de les confraries, principalment –com a tota la Mediterrània occidental– els *Miserere*, *Stabat Mater* i *Jesus* de les processons de Setmana Santa. Són en un llatí adaptat a la llengua sarda, amb síl·labes no sempre comprensibles i amb silencis que poden caure perfectament entre les síl·labes d'un mot. En això coincideixen del tot amb els antics cants processonals catalans i d'altres països llatins, com també coincideixen en la convicció que el text que comunica amb la divinitat s'ha de dir en una llengua especial i no comprensible, que en el nostre cas és el llatí, mentre que en altres països són el grec antic, el copte o l'àrab clàssic. La llengua afectiva per parlar amb la divinitat no s'ha d'entendre ("si no, no seria en llatí", com afirmen amb tota simplicitat tant a Sardenya com al Pirineu o a Sicília).

Més enllà de les especulacions sobre els orígens (per uns, situats al segle XVI, segons altres, ja al segle XIII), el que compta és l'emoció i el convenciment de veritat que volen transmetre els cantadors. Quan escolteu aquests cants, imagineu-vos la foscor d'un poble de carrers estrets i costeruts –a Cuglieri, a Castelsardo o a Santlussurgiu– acompanyant el silenci de la nit de processó. La música deixa de ser una qüestió d'estètica i passa a ser una qüestió de vida. Com ens explicava el prior d'una confraria, les veus no han de ser boniques i, sobretot, no han de voler assemblar-se als cantants-artistes. Aquí no s'han d'aplaudir les veus; han de ser les veus cansades i adolorides dels confreres que narren una tragèdia que ho abasta tot. Veus que cerquen la com-passió.

LLETRES

[Descarrega les lletres del concert](#)

En col·laboració amb l'Oficina d'Afers Religiosos de l'Ajuntament de Barcelona